

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

In artic. 1. 3. & 4. item in 4. quæstionis sequentis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

animaduerte, relationem, & processioem in Deo esse idem ex natura rei, etiam virtute, vt in sequentibus fiet manifestum.

Circa primam maiorem huius totius progressus animaduertendum est, intelligendam esse solum de relationibus primi & secundi generis eo loco ab Aristotele numeratis: relationem namque realem tertij generis, nempe mensurati ad mensuram, qualis est scientia ad scibile, ostendit D. Thomas in responsione ad primum non habere locum in Deo: eo quod in ipso relatio intelligens ad rem intellectam, & volentis ad rem volitam, sint relationes rationis. Cetera, quae circa eandem maiorem dici poterant, copiose ad praedicamentum relationis sunt explicata.

Circa primam partem minoris, illiusque probationem, qua probatur in Deo non dari relationem realem, quae fundetur in quantitate, eo quod in Deo nulla sit quantitas, animaduertendum est. Probationem non esse satis firmam: quantitas namque, quae satis est, vt sit ratio fundandi relationem realem, non est quantitas molis, sed vnitas, aut multitudo quocumque modo, vt ad praedicamentum relationis explicauimus: probatio vero D. Thomae loquitur de quantitate molis. Inferius autem quaest. 42. ostendemus, eiusmodi relationes, quae tanquam rationem fundandi exigunt vnitatem, vt sunt similitudo & aequalitas, non esse relationes reales in Deo: quod etiam D. Thomas hoc loco in responsione ad quartum pollicetur se eo loco praestitutum, & eaque de causa videtur probationem illam minoris non multum expendisse.

Circa quatuor relationes reales, quae sunt in Deo, animaduertendum est, non esse quatuor res, sed tres tantum. Ratio est, quoniam licet quatuor earum distinguatur re ab aliqua alia, nempe a relatione sibi opposita: spiratio tamen actiua non distinguitur a paternitate & filiatione, quibus non opponitur. Quare non in eo sensu dicuntur quatuor relationes reales, quasi sint quatuor res, sed quia sunt quatuor rationes formales relationis realis, virtute saltem, atque ratione inter se distincta.

DISPUTATIO II

Vtrum diuina relatio in commune vniuocum quippiam sit, an analogum ad singulas quatuor relationes diuinas.

Ad hanc questionem paucis dicendum est, non esse vniuocum quid, sed analogum. Quod probari potest. Primum, quia si relatio in diuinis esset quid vniuocum ad singulas relationes, vel esset illis commune communitate reali, quasi vna numero relatio esset intrinseca omnibus quatuor relationibus, eo modo quo essentia diuina communis est communitate reali tribus suppositis diuinis, vel esset illis commune communitate rationis, ita scilicet vt ratio relationis in illis diuideretur, & contraheretur ad paternitatem, filiationem, &c. Primum dici non potest, quia tunc quatuor relationes diuinae, non essent quatuor, sed vna tantum: sicut tres personae diuinae non sunt tres Dij, sed vnus Deus, eo quod vna tantum numero Deitas sit in tribus personis. Si vero detur secundum, sequitur relationes diuinas constare genere & differentia, ac proinde in eis esse compositionem metaphysicam, quod cum diuina simplicitate pugnat. Consecutio probatur, quoniam nihil tunc esset, per quod relatio diuina in commune reuerteretur a ratione gene-

ris, maxime cum, eo dato, relationes oppositae dicende non essent differre solo numero.

Secundo, relationibus constituntur vltimo supposita diuina in esse suppositorum: id autem, quod vltimo constituit suppositum, est quid incommunicabile, & primo diuersum: ergo relationes diuinae in nullo vniuoco conueniunt, sed se totis distinguuntur.

Est igitur relatio diuina in commune analogum quoddam proportionalitatis ad quatuor relationes diuinas. Etenim vt paternitas se habet ad suppositum Patris, quod constituit: est enim principium referendi, & distinguendi Patrem a reliquis personis: ita se habent reliquae relationes comparatione suppositorum quae constituntur.

Esse quid analogum concluditur.

QUESTIO XXIX

De personis diuinis.

In articulum 1. 3. & 4. item in 4. quaest. 3. & 4. item in 4. quaest. 3. & 4. item in 4. quaest. 3.

DISPUTATIO I

Quid sit persona, & an in diuinis sit concedenda.

DISSENTIT deinceps D. Thomas de personis diuinis. Primum in genere vsque ad quaest. 33. deinde de singularis in particulari. Placuit quatuor articulos propositos hac & sequenti disputatione simul explicare propter connexionem rerum, quas in eis D. Thomas pertractat.

Persona definitur a Boetio in libro de duabus naturis in hunc modum: Est rationalis natura indiuidua substantia. A Richardo vero 4. de Trinitate, cap. 22. definitur, rationalis natura incommunicabilis existentia. Vtraque definitio eundem sensum habet. Etenim Boetius, per indiuiduam substantiam, incommunicabilem intellexit. Richardus vero nomine existentiae, vel intellexit substantiam, vel existens, sumpto abstracto pro concreto: existens vero incommunicabile substantia incommunicabilis est.

Circa vtramque definitionem notandum est primum. Nominem, naturam rationalis, intelligi hoc loco naturam intellectualem, quae communis est diuinae, angelicae, & humanae. Secundo animaduerte substantiam incommunicabilem, & suppositum idem esse. Quod fit, vt quicquid suppositum non est a ratione personae, per partem illam definitionis, substantia indiuidua, hoc est, incommunicabilis, reiciatur. Reiciuntur ergo accidentia omnia, non solum quod substantiae non sint, sed etiam quod substantiis, tanquam subiectis, quibus insunt, communicentur. Deinde partes omnes, substantiae incomplete, etiam rationalis animus: eo quod communicentur, possint vt suapte natura communicari suppositis, quorum sunt partes. Excluditur praeterea humanitas Christi, spiratio actiua, spirator, natura diuina, atque hic Deus. Esto namque haec omnia indiuidua quaedam sint completa: humanitas tamen Christi verbo diuino communicata est, a quo sustentatur: spiratio actiua, & spirator communes sunt Patri & Filio: natura vero diuina, siue in concreto siue in abstracto concipiatur, communicata est tribus suppositis diuinis. Quod fit, vt nihil horum rationem vel personae, vel suppositi habeat. Denique per partem illam definitionis, rationalis naturae, excluduntur a ratione personae supposita omnium aliarum naturarum

Persona definitur a Boetio in libro de duabus naturis in hunc modum.

Humanitas Christi non est persona.

rarum ab Angelica, humana, & diuina. Ex quibus colliges, sola hanc trium naturarum supposita rationem personae sibi vendicare. Inferes etiam, tria haec, indiuiduum, suppositum, ac personam, habere se tamquam superius & inferius: quippe cum persona omnis sit suppositum, non tamen omne suppositum sit persona: eodemque modo suppositum omne sit indiuiduum, non tamen omne indiuiduum sit suppositum: indiuidua namque, non solum accidentium, sed etiam cetera, quae ex eo capite à ratione personae reuocantur, quod communicata sunt, communicare possunt aliis, supposita non sunt. Haec quod attinet ad primum eorum, quae proposita sunt.

Conclusio.
Personam in diuinis esse concedendam.

Quod attinet ad secundum, sit haec conclusio. Concedenda est persona in diuinis in hac acceptione, de qua Theologi loquuntur. Haec est de fide, vt constat ex illo symboli Athanasij secundum versionem Latinam, quae canitur in Ecclesia. *Alia est persona Patris, alia Filij, alia Spiritus sancti.* In confessione fidei, quam scribit Damasus ad Paulinum, si quis, inquit, tres personas non dixerit veras, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, aequales, &c. anathema sit. In Concilio Hispanensi I. Leano. 13. *Confitemur Dominum nostrum Iesum Christum aeternaliter ex Patre Deum natum, temporaliter ex utero gloriose virginis Mariae hominem aditum, & ob hoc in vna persona duas naturas habentem, &c.* In Concilio Toletano II. in confessione fidei. *Cum relatiue tres persone dicantur.* In Lateranensi cap. Firmiter, & cap. Damnanus, de summa Trinitate, & fide Catholica, *Pater, Filius, & Spiritus sanctus tres quidem persona, & vna essentia.* quod idem frequenter in pluribus aliis Conciliis inculcatur. Idem docent Augustinus 5. de Trinit. cap. 8. & 9. & 7. de Trinit. cap. 4. & 5. Hieronymus in epistola ad Damasum quae incipit: *Quoniam verus*, & habetur in 2. tomio. Et super epistolam ad Galatas, cap. 4. Richardus 4. de Trinitate. Anselmus Monologion, cap. 76. & de incarnatione Verbi, c. 8. Denique Sancti communiter vtuntur nomine personae ad significandas personas diuinas.

Valla garrus vel potius in verbis insanit.

Post haec omnia Laurentius Valla 6. lib. Elegantiarum, cap. 34. adeo insanit, vt, reprehendens Boetium, quod personam in significatione explicata definit, superbe insipienterque dixerit: *Huic homini Romano ostendam Romanum loqui nescire. Persona namque non est in Deo magis quam in bruto.* Satis vero illi fuisse intra suos se limites continere, nec arroganter in Theologiae falcem mittere. In thesauro, linguae Latinae, verbo *persona*, testimonia multa ex Ciceroe inuenies, quibus autor illius operis ostendit personam apud Ciceronem saepe pro homine, in eaque significatione, qua à Boetio est definita, Hispanoque sermone *persona* dicitur, vsurpari. Sane quod Hispano sermone *persona* in ea significatione dicitur, non aliunde, quam ex latinitate, originem traxit. Quare licet apud Ciceronem, aliosque Latinos eius tempestatis non reperiretur in ea significatione, dubitandum tamen non est, saltem post illa tempora, quando Latina lingua suam amissam puritatem, vocabulum in ea significatione à Latinis fuisse vsurpatum. Sancti vero, & Concilia vtentur verbis in ea significatione, quae ipsorum temporibus erant in vsu.

DISPUTATIO II.

Quid dicat persona de formali.

Quaestio
sexta.

Hoc loco non disputamus, quid Petrus, Paulus, Gabriel, Michael, Pater, Filius, & Spiritus

sanctus, & cetera res, quae personae, aut supposita dicuntur, addant supra naturas, quarum sunt supposita: ea enim disputatio ad tractationem de incarnatione spectat: sed quod in quaestionem vocamus, illud est, quid vocabulum, persona, illis omnibus commune, de formali, immediateque significet, atque adeo quidnam sit id, quod Boetius & Richardus suis definitionibus definitur.

Diuis Thomas artic. 4. huius quaest. 4. item articulo quaestionis sequentis, ac plerique alij in 1. d. 23. & 25. vbi Doctores de hac re differunt, arbitrantur, personam formaliter ac immediate dicere quid reale. Eorum sententia in hunc modum explicatur. Putant vocabulum, *persona*, vt dicitur de humana, angelica, & diuina, significare in recto gradum illum, à quo vnaquaeque persona, verbi gratia, Petrus, Michael, Pater, aut Filius habet vt sit, quid subsistens incommunicabile, ac proinde quid distinctum à quocumque alio in natura communi, cuius est personam obliquo vero naturam rationalem, cuius est persona. Quare, inquit, cum personae diuinae à relatione habeant vt sunt, quid subsistens incommunicabile, & vt distinguantur ab inuicem: sit vt quemadmodum persona in commune de formali dicit in recto gradu, à quo vnaquaeque habet, vt subsistat incommunicabiliter, & vt distinguatur à quacumque alia: in obliquo vero naturam rationalem in commune: ita persona diuina de formali dicat in recto relationem, à qua vnaquaeque persona habet, vt subsistat incommunicabiliter, & vt distinguatur à quacumque alia persona diuina: in obliquo vero essentiam diuinam, cuius est persona. Articulo quarto huius quaestionis tradit etiam D. Thomas sensum, in quo affirmat concedi posse personam diuinam dicere in recto essentiam diuinam, & in obliquo relationem: sed quae explicata est, censetur opinio Diui Thomae, vt consulerit vtrumque articulum citatum erit manifestum, idque censet Caietanus.

Addit D. Thomas, personam diuinam significare in recto relationem, non per modum relationis, sed per modum substantiae. Hoc autem, saluo meliori iudicio, iuxta hanc sententiam ita intelligo. Quemadmodum paternitas creata, & habet, vt sit quoddam accidens, & vt sit quaedam relatio, quae duo ex natura rei idem prorsus sunt: potest tamen confusè concipi, & rursus, vt haec singularis relatio: ita paternitas diuina, eum & substantia sit, & relatio, quae duo ex natura rei idem prorsus sunt, concipi potest confusè, vt haec numero substantia, non attendendo vtum relatio sit necne, & rursus, vt haec numero relatio. Inter hos autem diuersos conceptus est vtrobique hoc discrimen: quod primo conceptu concipitur, & significatur paternitas, non per modum relationis, sed per modum absoluti: secundo vero concipitur & significatur per modum relationis. Atque hinc est, quod quemadmodum ostenso patre creato, sumptoque formaliter, non dicimus, hoc accidens in concreto est huius accidentis, puta filij, hoc accidens: dicimus tamen, hic pater est huius filij, hoc accidens: ostenso Patre aeterno, non dicimus, haec hypostasis, aut substantia incommunicabilis, est huius alterius hypostasis aut substantia incommunicabilis, puta Filij, hypostasis, & substantia incommunicabilis: sed dicimus, hic Pater est huius Filij Pater, idque propter solum modum significandi terminorum. Quia ergo hoc nomen, *persona diuina*, significat in recto relationem diuinam, non per modum relationis, sed per modum substantiae modo explicato

*Explicatio
opini D. Th.*

explicato (ad rationem namque personae impertinens est id, quod persona dicitur, sine reatum an non, dummodò tamen substantia sit incommunicabilis naturae alicuius rationalis) inde, inquirunt autores opinionis, quam explicamus, est, quòd persona diuina, ut significatur hoc nomine, *persona*, nõ dicitur relatiuè ad aliam personam: neque enim ostenso Patre aeterno rectè dixeris, *haec persona est huius alterius persona*, puta à Filij, persona. Atque in hoc sensu intelligunt Augustinum 7. de Trinitate, cap. 6. dixisse: *Cum dicimus personam Patris, non aliud dicimus, quam substantiam, id est, hypostasim Patris: ad se quippe dicitur persona, non ad Filium.* Quòd si ab autoribus huius opinionis postules, quam communitate persona diuina tribus personis sit communis? Respondent, non esse communem communitate reali, quasi detur vna persona numero, quae sit in tribus personis diuinis, eo modo quo vna numero essentia est in illis, sed esse comunem communitate rationis. Addit verò D. Thomas artic. 4. quaestiois sequentis, non esse comunem eo pacto, quo species communis est indiuiduis, sed esse comunem eo modo, quo indiuiduum vagum alicuius speciei commune est indiuiduis eiusdem speciei, ut quidam homo singulari hominibus, nempe, Petro, Paulo, &c. Quia enim illud indiuiduum vagum significat naturam humanam cum modo essendi determinato, qui singulari hominibus competit, videlicet esse quid subsistens distinctum à reliquis, praedicatur de singulari hominibus. Addit idem sanctus Doctor, hoc esse discrimen inter vocabuli, *persona*, & *indiuiduum vagum cuiusque speciei*, quòd indiuiduum vagum significat naturam, cuius est indiuiduum, in recto, cum modo illo existendi, qui cõpetit singulari indiuiduis sub eadem natura contentis; vocabulum verò, *persona*, non significat naturam in recto, sed in recto quidem modum illum existendi, in obliquo verò naturam: significat namque subsistens in natura distinctum à reliquis.

persona quae
si formalis sit
quasi.

Sententia hæc multò obscurius, quam à nobis sit explicata, à suis patronis proponitur. Ac quamuis, qui eam veram iudicauerit, possit illam defendere, nobis tamen alia opinandi ratio hæc in re videtur longè probabilior. Non enim arbitror personam de formali significare aliquid reale, sed in concreto quippiam rationis, supponerèque pro rebus, quae dicuntur personae: quare hæc propositiones, *Pater est persona*, *Filius est persona*, non mihi videntur essentiales, sed accidentariae: sicut & hæc, *Socrates est indiuiduum*, *Mischaël est indiuiduum*. Probari autem potest nostra sententia primò, quoniam persona à Boëtio definitur per *indiuiduum*, à Richardo verò per *incommunicabile*: hæc autem de formali, non reale aliquid, sed rationis significat.

Secundò, quoniam vel persona significat primò & formaliter id reale, cui conuenit, ut sit persona, nempe Petrum & Ioannem, vel significat aliquid aliud formaliter, ac in concreto, & supponit pro re, quae dicitur persona. Si detur primum, cum ad reale, cui conuenit, ut sit persona, constitutatur intrinsecè & essentialiter ex natura rationali, cuius est persona, ut Pater aeternus ex essentia diuina, & Socrates ex natura humana, falsum esset, quòd ab autoribus huius opinionis dicitur, personam videlicet non consistere in recto naturam rationalem, cuius est persona: quippe cum manifestum sit, tam in Socrate, quam in Patre aeterno, illam in recto includi. Præterea, eo dato, hæc propositio esset falsa, *Pater, Filius, & Spiritus sanctus sunt tres personae*, cum tamen sit fidei contrarium. Consecutio probatur, quia cum perso-

A na sit nomen substantiuum, sanè si de formali in personis diuinis diceret essentiam diuinam, cum, ut nomen substantiuum pluraliter dicitur, necessaria sit pluralitas significati formalis, hæc esset falsa, *Pater, Filius, & Spiritus sanctus sunt tres personae diuinae*: quippe cum essentia diuina in eis inclusa non multiplicetur. Si verò detur secundum (ut dare videntur autores opinionis, quam impugnamus) cum id reale, quod vnaquæque persona addit supra naturam, sit quid incommunicabile, ac alterius, & alterius rationis in alia ac alia persona; tam creata, quam increata, certè commodius dicitur vocabulum *persona* (quod de singulari personis dicitur) significare de formali modum rationis, qui hos distinctos gradus in singulari personis consequitur, supponere verò pro rebus realibus, quae dicuntur personae, quam significare gradus ipsos: neque enim fingi potest quid aliud vocabulum *persona* significet, quam vel hos gradus indistinctè, vel modum rationis comunem personis, qui eos consequitur.

B Confirmatur hæc ratio, quoniam si persona de formali significaret id reale, quod vnaquæque persona addit supra naturam, sanè personam Patris relatiuè diceretur ad Filium, non solum quatenus Pater, sed etiam quatenus hæc persona: quadoquidem significatum formale huius personae; ut hæc, non esset aliud, quam relatio realis ad Filium: significari verò distinctè sub ratione huius paternitatis in concreto, non tolleretur rationem huius personae, quae hæc numero persona est, si formale huius personae, quatenus hæc persona est, non est aliud quam paternitas ipsa in concreto, quae paternitas ac relatio est: Sancti autem non concedunt personam Patris, secundum esse huius personae, relatiuè dici ad Filium, quasi in re sit Filij persona, neque vsus loquendi, aut veritas id permittit.

C Confirmari etiam potest, quoniam cum singulari gradus reales, quibus singulari personae tam creatae, quam increatae constituuntur vltimò in esse Socratis, Michaëlis, Patris, &c. sine simplicissimi, & primò diuersi, ac proinde nullam inter se habeat conuenientiam essentialem, difficile admodum intelligi potest, quam ratione formari possit conceptus, vel vniuocus, vel analogus, quo illi soli in commune, & in concreto cõcipiantur, ita ut conceptus ille comunis non sit cæteris gradibus, non solum simplicibus substantialibus, quales sunt differentiae omnes specificae substantiales, sed etiam simplicibus accidentium, quales sunt principia indiuiduationis, ac eorum differentiae specificae.

D Tertio, persona afficitur signo particulari, quemadmodum & quoduis aliud vniuersale: dicimus namque *quodam persona generat*: ergo persona non est quippiam commune multis instar indiuidui vagi. Patet consequentia, quia indiuiduum vagum non afficitur iterum signo particulari: inepè quippe dixeris, *quidam aliquis homo*. Neque satisfacit responso Capreoli in 1. dist. 25. nempe id, quod est commune instar indiuidui vagi, quatenus significat in recto modum cuiusque indiuidui, & non naturam, posse affici signo particulari, non vero indiuiduum vagum, quod significat naturam & modum. Non, inquam, satisfacit hæc responsio: quia indiuiduum vagum ex eo non potest iterum affici signo particulari, quia significat modum existendi particulariter, qui modus existere nequit particulariter per alium modum: si ergo persona significat eundem modum de formali & in recto, non poterit existere particulariter per alium modum, ac proinde neque affici signo alio particulari. His accedit, indiuiduum vagum, ut quidam homo,

Responso Capreoli in 1. dist. 25. nempe id, quod est commune instar indiuidui vagi, quatenus significat in recto modum cuiusque indiuidui, & non naturam, posse affici signo particulari, non vero indiuiduum vagum, quod significat naturam & modum.

persona quae
si formalis sit
quasi.

homo, esse complexum quoddam, ac vnum per accidens: idem quippe est dicere, quidam homo, ac dicere, vnus homo, & dicere quidam homines, ac multi homines: quare dictio, quidam, non significat id reale, quo indiuidua nature, cui applicatur, constituuntur vltimò, ac distinguuntur abinuicem.

Durandi opinio.

Hac ergo opinione relicta, Durandus in 1. dist. 23. quest. 1. in eam inclinat sententiam vt dicat, vocabulum, persona, de formali significare in concreto quamdam intentionem secundam, supponere verò pro indiuiduis constitutis ex natura rationali, cuius sunt indiuidua, & ex proprietatibus personarum, Eandem sententiam affirmant Torres hoc loco, & quidam alij.

Torres.

Impugnatur.

Sententia hæc, licet magis ad veritatem accedat, non videtur tamen omnino rei propositæ scopum attingere: id quod ostenditur. Primò, quoniam cum intentio tamquam à ratione fundandi ab opere intellectus pendeat, concedendum esset, seclusa intellectus operatione, non esse in Deo tres personas, nisi fundamentaliter, ac in potentia solum quoad significatum formale vocabuli persona. Secundò, quoniam omnis intentio secunda est relatio: quare si persona in concreto significat intentionem secundam, habebit correlatiuum quod ei respondeat, quod tamen non facillè ostendetur, quod illud sit. Si quis fortè dicat, correlatiuum esse naturam rationalem communem communitate reali, vel rationis, is debet animaduertere, esse per impossibile in natura diuina non esset communitas realis, sed Deus esset, qualem illum crediderunt Philosophi, nihilominus futuram in Deo vnam personam duntaxat, vt Iudæi, & Gentiles Philosophi arbitrantur: quare ad rationem personæ necessarium non est, vt natura, cuius est persona, sit communis. Adde, naturam rationalem, quæ natura rationalis est, non esse relatiuum: quæ commune verò quid est, referri quidem ad particulare, subiicibile, quæ tale est: persona autem, quæ persona, non subiicibile quid, sed incommunicabile, subsistens in natura rationali videtur significare.

Scoti & autoris sententia. Nomen persona quid dicitur de formali, & pro quibus supponatur.

Est ergo tertia opinio Scoti in 1. dist. 23. & 25. quam amplectendam censet, asseretis, vocabulum, persona, de formali significare in concreto incommunicabile nature rationalis: supponere verò pro rebus realibus, quibus conuenit huiusmodi incommunicabilitas. Porò incommunicabilitas negatio quædam est, aut si maus (atque hoc censet probabilius) dicit, sicut, vnum de formali dicit indiuisiōnem in ente, eaque de causa includit ens, & addit indiuisiōnem, & ob id vnum numero est ens indiuisiūm in se, & diuisiūm à quocumque alio: ita suppositum dicere indiuiduam seu incommunicabilem substantiam, & propterea includere substantiam in suo significato formali, & addere incommunicabilitatem, per quam contrahitur ad esse suppositum. Personam verò addere supra suppositum, quod sit natura rationalis. Opinio hæc probatur primò ex definitionibus Boëtij & Richardi: affirmant enim personam esse substantiam indiuiduam, id est, incommunicabilem. Secundò probatur, quoniam ea data, cessant expositæ huius rei difficultates, atque omnia rectè constant.

ARTICVLVS II

Vtrum sicut in diuinis concedimus esse tres personas, ita concedendum sit esse tres substantias.

DISPUTATIO I.

PARS

que negat suaderi potest primò, quoniam Hieronymus in epist. ad Damasum citata renuit cōcedere tres personas diuinas esse tres substantias.

Ait enim: Sufficiat nobis dicere vnam substantiam, & tres personas perfectas & æquales. Imò sacrilegum existimat asserere, tres personas diuinas esse tres substantias. Augustinus etiam 5. de Trinitate, cap. 9. Quia nostra, inquit, consuetudo iam obrinuit, vt idem intelligamus cum dicimus substantiam, & cum dicimus essentiam, non audemus dicere vnam essentiam, & tres substantias, sed vnam substantiam, vel essentiam, & tres personas: quod idem 7. de Trinitate, cap. 4. ad finem probat. Id ipsum affirmat Richardus 4. de Trinitate, cap. 6. 7. & 8.

Secundò, quoniam Concilia affirmant, Deum esse tres personas, & vnam substantiam, vt Toletanum 6. cap. 1. de tribus personis dicit, substantia liter vnum sunt, subiungitque, in hac Trinitate tanta est vnitas substantia, vt pluralitate careat. Conciliū Toletanum II. in confessione fidei: Nec, inquit, sicut tres personas, ita tres substantias predicamus, sed vnam substantiam, tres autem personas. Lateranensi item cap. Firmiter, & cap. Damnamus, de summa Trinitate, & fide Catholica, tres persona, sed vna essentia, substantia, seu natura. Demum in Concilio Niceno definitum fuit, filij esse vnicuique patri, quod Latina Ecclesia vertit, consubstantialia Patri, vt habetur in symbolo Missæ: ergo tres persona diuina non sunt tres substantia, sed vna tantum.

Pars verò, quæ affirmat, suaderi potest efficacissimis rationibus. Primò, quoniam tres persona diuinae sunt tres res inter se re ipsa distinctæ: cum ergo non sint accidentia, sit, vt sint tres substantia. Et enim ens reale sufficienter diuiditur in substantiam & accidens: neque datur res, quæ medium quid sit inter substantiam & accidens. Secundò, persona à Boëtio definitur, indiuidua substantia rationalis natura: ergo tres persona diuinae sunt tres indiuidua substantia, atque adò tres substantia. Confirmatur, quia vt statim videbimus, concedi debent in Deo tres hypostates: cum ergo idem sonet Græcè, quod Latine substantia, fit, vt cōcedendum etiam sit tres personas diuinas esse tres substantias.

Tertiò, Augustinus 7. de Trinitate, cap. 6. prope finem. Aut si iam, inquit, placet, propter disputandi necessitatem, cum quaritur, quid sit, dicere tres substantias, siue tres personas. Quo loco satis aperte admittit in rigore, atque ex proprietate sermonis, id posse concedi. Item 5. de Trinitate, cap. 8. ait: Nostri, id est, Latini, hæc Græco tractantes eloquio dicere consueuerunt, vnam essentiam, & tres substantias, quod est Latine, vnam essentiam, & tres substantias. Hilarius etiam in libro de Synodis affirmat, se interfuisse cuidam synodo, vbi expressè admissam est in diuinis tres esse substantias. Et Anselmus Monologion, capite penultimo asserit, posse dici vnam essentiam, & tres personas, siue substantias. Et de incarnatione Verbi, c. 8. Sicut, inquit, nos dicimus vnam substantiam, & tres personas, ita illi (Græci scilicet) dicunt vnam essentiam, & tres substantias: id ipsum per substantias, quod nos per personas significantes: neque nobiscum aliquatenus in fide discrepans. Hæc Anselmus. D. Thomas quoque hoc loco in responsione ad secundum concedit, nomen substantia accipi etiam pro hypostasi, atque supposito apud Latinos. Idem affirmat quest. sequenti articulo primo ad primum.

Vt dubio proposito satisfiat, sciendum est, vocabulum, substantia, trium modis accipi.

MOLL
INDIA
ID